

Drept procesual civil

Vol. II. Procedura contencioasă în fața primei instanțe.

Procedura necontencioasă judiciară

Pentru a sublinia faptul că un text din Codul de procedură civilă a fost preluat *ad litteram*, s-a folosit culoarea roșie în scrierea numărului articolului vizat.

Prof. univ. dr. **Mihaela Tăbârcă**
Judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție

Drept procesual civil
Vol. II. Procedura contencioasă în fața primei instanțe.
Procedura necontencioasă judiciară

Respectați cartea și legea!

Atragem atenția asupra faptului că, în baza Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an sau amendă reproducerea operelor sau a produselor purtătoare de drepturi conexe (art. 140). Prin reproducere se înțelege realizarea, integrală sau parțială, a uneia ori a mai multor copii ale unei opere, direct sau indirect, temporar ori permanent, prin orice mijloc și sub orice formă (art. 14).

De asemenea, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă punerea la dispoziția publicului, inclusiv prin internet ori prin alte rețele de calculatoare, fără drept, a operelor sau a produselor purtătoare de drepturi conexe, indiferent de suport, astfel încât publicul să le poată accesa în orice loc sau în orice moment ales în mod individual (art. 139⁸).

Copyright © 2017, Editura Solomon

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Solomon.

Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul scris al Editurii Solomon.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TĂBÂRCĂ, MIHAELA

Drept procesual civil / Mihaela Tăbârcă. - Ed. a 2-a. - București : Editura Solomon, 2017

3 vol.

ISBN 978-606-94050-5-5

Vol. 2 : Procedura contencioasă în fața primei instanțe : procedura necontencioasă judiciară. - 2017. - ISBN 978-606-94050-7-9

347.91/.95

Editura Solomon

Tel.: 0725.356.750

E-mail:

office@editurasolomon.ro

redactie@editurasolomon.ro

Website:

www.editurasolomon.ro

45. Faptul că, pentru chiar admisibilitatea declanșării procedurii ordonanței de plată, este necesar ca, în prealabil, debitorului să-i fie comunicată somația prin care să i se pună în vedere obligația de a plăti în cel mult 15 zile de la comunicare suma datorată, rezultă din **art. 1.016**, conform cu care, *dacă debitorul nu plătește în termenul prevăzut la art. 1.015 alin. (1), creditorul poate introduce cererea* (s.n.) privind ordonanța de plată la instanța competentă pentru judecarea fondului cauzei în primă instanță.

3. Cererea de chemare în judecată

46. Cererea de chemare în judecată este reglementată în Codul de procedură civilă prin art. 194-204.

47. Cererea de chemare în judecată – care nu este sinonimă cu acțiunea civilă, ci este numai o formă de manifestare a acesteia, un element al acțiunii – este un act de procedură prin care reclamantul investește instanța civilă cu soluționarea unei pretenții.

48. În raport cu criteriul căii alese de parte pentru valorificarea dreptului său, cererea de chemare în judecată este o cerere principală.

3.1. Cuprins

49. Elementele oricărei cereri de chemare în judecată sunt enumerate în **art. 194** care prevede că cererea de chemare în judecată va cuprinde¹⁾:

Reglementare
în Codul de
procedură civilă

Noțiune

Cererea este una
principală

Cererea de che-
mare în judecată
va cuprinde:

¹⁾ Art. 194 C.proc.civ. reprezintă dreptul comun în privința cuprinsului cererii introductive de instanță. Sunt însă și texte înscrise în proceduri speciale prin care se prevede altfel. De pildă, în procedura necontencioasă judiciară, sub marginala „Cuprinsul cererii”, **art. 530 alin. (1)** arată că cererea va cuprinde numele, prenumele și domiciliul sau, după caz, denumirea și sediul celui care o face și, după împrejurări, ale persoanelor pe care acesta cere să fie chemate înaintea instanței, obiectul, motivarea acesteia și semnătura; în procedura arbitrajului, sub marginala „Cererea de arbitrare”, **art. 571 alin. (1)** prevede că tribunalul arbitral este sesizat de reclamant printr-o cerere scrisă, care va cuprinde: a) numele și prenumele, domiciliul sau reședința părților ori, pentru persoanele juridice, denumirea și sediul lor. De asemenea, cererea va cuprinde și codul numeric personal sau, după caz, codul unic de înregistrare sau codul

1. Elemente de
identificare a
părților

49-1. numele și prenumele, domiciliul sau reședința părților ori, pentru persoane juridice, denumirea și sediul lor. De asemenea, cererea va cuprinde și codul numeric personal sau, după caz, codul unic de înregistrare ori codul de identificare fiscală, numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul

de identificare fiscală, numărul de înmatriculare în registrul comerțului ori de înscriere în registrul persoanelor juridice și contul bancar ale reclamantului, precum și ale părâtului, dacă sunt cunoscute de reclamant. Dacă reclamantul locuiește în străinătate, va arăta și domiciliul ales în România, unde urmează să i se facă toate comunicările privind procesul; b) numele, prenumele și calitatea celui care reprezintă partea în litigiu, când este cazul anexându-se dovada calității; c) menționarea convenției arbitrale, anexându-se copie de pe contractul în care este inserată, iar dacă a fost consemnată într-un înscris separat ori s-a încheiat un compromis, copie de pe acesta; d) obiectul și valoarea cererii, precum și calculul prin care s-a ajuns la determinarea acestei valori; e) motivele de fapt și de drept, precum și probele pe care se întemeiază cererea; f) numele, prenumele și domiciliul membrilor tribunalului arbitral; g) semnătura părții; în procedura divorțului, sub marginala „Cererea de divorț”, **art. 916 alin. (1) și (2)** prevede că cererea de divorț va cuprinde, pe lângă cele prevăzute de lege pentru cererea de chemare în judecată, numele copiilor minori ai celor 2 soți ori adoptați de aceștia [alin. (1)]. Dacă nu sunt copii minori, se va menționa în cerere această împrejurare [alin. (2)]; în procedura punerii sub interdicție judecătorească, sub marginala „Conținutul cererii”, **art. 937** prevede că cererea de punere sub interdicție judecătorească a unei persoane va cuprinde, pe lângă elementele prevăzute la art. 194, faptele din care rezultă alienația mintală sau debilitatea mintală a acesteia, precum și dovezile propuse; în procedura partajului judiciar, sub marginala „Cuprinsul cererii”, **art. 981** prevede că reclamantul este obligat să arate în cerere, pe lângă mențiunile prevăzute la art. 194, persoanele între care urmează a avea loc partajul, titlul pe baza căruia acesta este cerut, toate bunurile supuse partajului, valoarea lor, locul unde acestea se află, precum și persoana care le deține sau le administrează; în procedura ordonanței de plată, sub marginala „Cuprinsul cererii”, **art. 1.017 alin. (1)** prevede că cererea privind ordonanța de plată va cuprinde: a) numele și prenumele, precum și domiciliul sau, după caz, denumirea și sediul creditorului; b) numele și prenumele, codul numeric personal, dacă este cunoscut, și domiciliul debitorului persoană fizică, iar în cazul debitorului persoană juridică, denumirea și sediul, precum și, după caz, dacă sunt cunoscute, codul unic de înregistrare sau codul de identificare fiscală, numărul de înmatriculare în registrul comerțului ori de înscriere în registrul persoanelor juridice și contul bancar; c) suma ce reprezintă obiectul creanței, temeiul de fapt și de drept al obligației de plată, perioada la care se referă acestea, termenul la care trebuia făcută plata și orice element necesar pentru determinarea datoriei; d) suma ce reprezintă dobânzile aferente sau alte despăgubiri ce se cuvin creditorului, potrivit legii; e) semnătura creditorului; în procedura cu privire la cererile cu valoare redusă, sub marginala „Declanșarea procedurii”, **art. 1.029 alin. (2)** prevede că formularul de cerere se aprobă prin ordin al ministrului justiției și conține rubrici care permit identificarea părților, valoarea pretenției, indicarea probelor și alte elemente necesare soluționării cauzei.

persoanelor juridice și contul bancar ale reclamantului, precum și ale părâtului, dacă părțile posedă ori li s-au atribuit aceste elemente de identificare potrivit legii, în măsura în care acestea sunt cunoscute de reclamant. Dispozițiile art. 148 alin. (1) teza a II-a sunt aplicabile. Dacă reclamantul locuiește în străinătate, va arăta și domiciliul ales în România unde urmează să i se facă toate comunicările privind procesul [lit. a)].

Dacă **părțile sunt persoane fizice**, cererea de chemare în judecată trebuie să cuprindă *numele și prenumele*¹⁾ părților. Cerința este îndeplinită dacă aceste elemente sunt scrise în întregime, doar inițiala prenumelui neputând duce la identificarea certă a unei persoane.

Deși este un atribut de identificare a persoanei care îl folosește, pseudonimul nu poate să fie folosit în cererea de chemare în judecată în locul numelui și prenumelui, de vreme ce Codul de procedură civilă nu îngăduie aceasta nici măcar în litigiile în materia drepturilor de proprietate intelectuală privitoare la opere aduse la cunoștința publicului prin pseudonim²⁾. Chiar dacă pseudonimul permite identificarea sigură a persoanei care îl folosește, pot apărea probleme legate de executarea unei hotărâri date în asemenea condiții.

De asemenea, întrucât nu are valoarea unui atribut legitim de identificare a persoanei fizice, porecla nu poate înlocui numele sau prenumele părții în cererea de chemare în judecată.

Cât privește *locuința*, se observă că legea procesuală pune pe același plan domiciliul cu reședința părților, pentru că se referă la domiciliu „sau” reședință. Opțiunea legiuitorului se explică prin aceea că ceea ce interesează în procesul civil nu este neapărat domiciliul³⁾,

¹⁾ Având în vedere că art. 1 din *O.G. nr. 41/2003 privind dobândirea și schimbarea pe cale administrativă a numelui persoanelor fizice*, aprobată prin Legea nr. 323/2003, prevede că numele cuprinde numele de familie și prenumele, ar fi fost suficient ca art. 189 C.proc.civ. să se refere la „nume”.

²⁾ În sens contrar, a se vedea L. Dănilă Cătuna, *Pseudonimul-atribut de identificare procesuală*, în *Revista Română de Dreptul Proprietății Intellectuale* nr. 4/2010, pp. 18-23.

³⁾ Astfel cum este definit de art. 27 din *O.U.G. nr. 97/2005 privind evidența, domiciliul, reședința și actele de identitate ale cetățenilor români*, aprobată prin Legea nr. 290/2005, ca fiind locul unde persoana fizică declară că are locuința principală. La rândul său, sub marginala „Domiciliul”, art. 87 C.civ. prevede că domiciliul persoanei fizice, în vederea exercitării drepturilor și libertăților sale civile, este acolo unde aceasta declară că își are locuința principală.

ci locul unde partea locuiește efectiv¹⁾, pentru a-i putea fi făcute toate comunicările în legătură cu procesul. Ca atare, se poate spune că, în materie procesuală, domiciliul este o chestiune de fapt, de vreme ce nu trebuie arătat domiciliul legal.

Regula este valabilă și pentru ipoteza în care partea are atât domiciliu, cât și reședință, astfel încât reclamantul va putea indica în cerere locul unde aceasta – reclamant sau pârât! – stă efectiv la data sesizării instanței.

Domiciliul menționat în cererea de chemare în judecată poate să fie cel real sau, după caz, cel ales în condițiile art. 158 C.proc.civ., pentru comunicarea actelor de procedură.

Este posibil ca reclamantul să nu cunoască domiciliul sau reședința pârâtului. În asemenea situație, și cum părților nu li se pot impune obligații procesuale excesive și nerezonabile, se va proceda în sensul **art. 167 alin. (1)**, conform căruia, când reclamantul învederează, motivat, că, deși a făcut tot ce i-a stat în putință, nu a reușit să afle domiciliul pârâtului sau un alt loc unde ar putea fi citat potrivit legii, instanța va putea încuviința citarea acestuia prin publicitate.

Dacă numele și locuința părților sunt elemente obligatorii ale cererii de chemare în judecată, *codurile numerice personale* ale ambelor părți vor fi indicate în cerere numai în măsura în care reclamantul le cunoaște.

Prin trimiterea la art. 148 alin. (1) teza a II-a C.proc.civ., înseamnă că cererea va cuprinde, dacă este cazul, și *adresa electronică sau numărul de telefon, numărul de fax* ori altele asemenea.

Dacă **părțile sunt persoane juridice**, identificarea acestora în cererea de chemare în judecată se face prin *denumire*²⁾ și *sediul*³⁾.

Dacă posedă ori li s-au atribuit astfel elemente de identificare potrivit legii și sunt cunoscute de către reclamant, în cererea de

¹⁾ Sub marginala „Prezumția de domiciliu”, *art. 90 C.civ.* arată că reședința va fi considerată domiciliu când acesta nu este cunoscut [alin. (1)]. În lipsă de reședință, persoana fizică este considerată că domiciliază la locul ultimului domiciliu, iar dacă acesta nu se cunoaște, la locul unde acea persoană se găsește [alin. (2)].

²⁾ Sub marginala „Denumirea persoanei juridice”, *art. 226 alin. (1) C.civ.* prevede că persoana juridică poartă denumirea stabilă, în condițiile legii, prin actul de constituire sau prin statut.

³⁾ Sub marginala „Sediul persoanei juridice”, *art. 227 alin. (1) C.civ.* prevede că sediul persoanei juridice se stabilește potrivit actului de constituire sau statutului.

chemare în judecată vor fi trecute și *codul unic de înregistrare ori codul de identificare fiscală, numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul persoanelor juridice și contul bancar* ale acestora.

Indiferent după cum părțile sunt persoane fizice sau persoane juridice, sunt incidente prevederile art. 148 alin. (1) teza a II-a C.proc.civ.

De asemenea, indiferent după cum reclamantul este persoană fizică sau persoană juridică, dacă *locuiește în străinătate* va arăta și domiciliul ales în România, unde urmează să i se facă toate comunicările privind procesul.

Alegerea de domiciliu se va face în condițiile art. 158 C.proc.civ., prin indicarea unei persoane căreia să i se facă toate comunicările în legătură cu procesul, respectiv prin mențiunea că toate actele de procedură urmează să îi fie comunicate părții la căsuța poștală.

Neîndeplinirea obligației de alegere a domiciliului va duce la anularea cererii de chemare în judecată, în condițiile art. 200 alin. (3) C.proc.civ. În situația în care, din eroare, s-a fixat termen de judecată, judecata va putea fi suspendată până la îndeplinirea acestei cerințe, în temeiul art. 242 alin. (1) C.proc.civ.

Identificarea părților prin atributele arătate în art. 194 lit. a) C.proc.civ. prezintă importanță sub mai multe aspecte, dintre care cele mai evidente ar fi următoarele:

- sunt stabilite limitele cadrului procesual în care se va desfășura judecata cu privire la părți;
- se verifică dacă la data sesizării instanței reclamantul și pârâtul aveau calitate procesuală și capacitate procesuală ori aceasta din urmă trebuia suplinită prin prezența în proces a reprezentantului sau ocrotitorului legal;
- combinat cu obiectul cererii de chemare în judecată, domiciliul/sediul determină competența teritorială a instanței;
- se stabilește locul unde se va face comunicarea actelor de procedură;
- se apreciază identitatea de părți în analiza autorității lucrului judecat;

2. Elemente de
identificare a
mandatarului

49-2. numele, prenumele și calitatea celui care reprezintă partea în proces, iar în cazul reprezentării prin avocat, numele, prenumele acestuia și sediul profesional. Dispozițiile art. 148 alin. (1) teza a II-a sunt aplicabile în mod corespunzător. Dovada

calității de reprezentant, în forma prevăzută la art. 151, se va alătura cererii [lit. b)].

În aplicarea adagiului *nul ne plaide par procureur*¹⁾, textul impune să se indice calitatea juridică în care o persoană participă la judecată atunci când nu stă în proces în nume propriu, ci în calitate de reprezentant al unei părți²⁾. Altfel spus, cererea de chemare în judecată trebuie să cuprindă acest element numai atunci când nu este introdusă de titularul dreptului, ci de reprezentantul său legal³⁾

¹⁾ În doctrina anterioară noului Cod de procedură civilă s-a spus că „în dreptul vechiu, singuri regii Franței se bucurau de prerogativa de a pleda prin procuratori înaintea tuturor jurisdicțiilor, fără ca numele lor să figureze în acte. Seniorii cari au încercat în mai multe rânduri să-și afirme și ei acest drept, pe lângă jurisdicțiunile regale, au fost siliți în cele din urmă să renunțe la pretențiunea lor, rămânând supuși regulei comune.” – E. Herovanu, *Principiile procedurii judiciare*, vol. 1, Institutul de Arte Grafice „Lupta” N. Stroilă, București, 1932, p. 176.

În jurisprudența anterioară noului Cod de procedură civilă s-a decis că „în cazul în care contestația la executare a fost semnată de către unul dintre petenți pentru sine, totodată, în numele și pe seama celorlalți, se verifică îndeplinirea cerințelor reprezentării legale ori convenționale. Dacă nu se face dovada reprezentării pentru exercițiul dreptului la acțiune în termenul acordat conform art. 161 C.proc.civ., este operantă sancțiunea nulității contestației formulate de către ceilalți petenți, pentru lipsa dovezii calității de reprezentant.” – Trib. București, s. a III-a civ., dec. nr. 854/R/2003, *apud* A. Constanda, *Sancțiunile...*, pp. 47-48.

²⁾ În jurisprudența anterioară noului Cod de procedură civilă s-a decis că „potrivit dispozițiilor art. 72 din Legea nr. 31/1990, obligațiile și răspunderea administratorilor sunt reglementate de dispozițiile referitoare la mandat și de cele special prevăzute în această lege, din economia dispozițiilor art. 1554-1555 C.civ. reieșind că încetarea mandatelor administratorilor sociali anteriori nu poate interveni decât în caz de revocare sau de numire a unor noi mandatar.

Expirarea mandatului administratorului unei societăți pe acțiuni nu conduce la pierderea calității de a mai reprezenta în mod legal societatea, în condițiile în care contractul de mandat poate înceta prin revocarea mandatului de către mandant, prin renunțarea mandatarului la mandat sau insolvența mandantului/mandatarului. Astfel, în cazul în care acționarii societății nu au revocat administratorul sau nu au numit alți administratori, se consideră că acesta va continua să reprezinte societatea până la numirea altui administrator, având în vedere că legea trebuie interpretată în sensul producerii de efecte juridice, interesele bune administrării a unei societăți comerciale pe acțiuni reclamând efectuarea oricăror acțiuni care necesită protejarea acestora.” – ICCJ, s. a II-a civ., dec. nr. 920/2015, pe www.scj.ro

³⁾ Textul este aplicabil și atunci când parte în proces este minorul de 14-18 ani, care stă personal în judecată, însă alături de el semnează cererea de chemare în judecată și ocrotitorul legal care trebuie să-și indice această calitate.

sau convențional¹⁾ ori cererea este îndreptată împotriva reprezentantului pârâtului²⁾. De asemenea, art. 194 lit. b) C.proc.civ. este incident atunci când reclamantul acționează atât în nume propriu, cât și ca reprezentant al unei alte persoane³⁾, parte în proces.

Pentru respectarea cerinței enunțate, nu este suficient ca în cererea făcută de către reprezentant să fie indicat numele acestuia, ci trebuie arătat atât numele reprezentantului, cât și numele celui reprezentat cu precizarea calităților juridice ale fiecăruia.

Fiind aplicabile în mod corespunzător dispozițiile art. 148 alin. (1) teza a II-a C.proc.civ., înseamnă că cererea va cuprinde, dacă este cazul, și datele de identificare a mijloacelor de comunicare utilizate de reprezentanții părților, precum numărul de telefon, numărul de fax, adresa de poștă electronică sau altele asemenea.

Art. 194 lit. b) C.proc.civ. spune că dovada calității de reprezentant, în condițiile cerute la art. 151 C.proc.civ., se va alătura cererii. Prin trimiterea la textul care se referă la cererea „*formulată prin reprezentant*”, înseamnă că cererii de chemare în judecată trebuie să i se anexeze dovada calității reprezentantului reclamantului, nu și dovada calității reprezentantului pârâtului, ceea ce ar putea fi foarte oneros pentru reclamant, cu consecințe pe planul posibilității sale de acces liber la justiție. De aceea, în măsura în care pârâtul contestă faptul că cel indicat în cerere este reprezentantul său, va putea face dovada contrară.

Importanța menționării în cererea de chemare în judecată a calității reprezentantului rezidă în aceea că, în lipsa acestui element, reclamantul va fi considerat că acționează în nume propriu și, întrucât el nu este titularul dreptului dedus judecării, cererea de chemare în judecată va fi respinsă ca fiind formulată de o persoană lipsită de calitate procesuală;

49-3. obiectul cererii și valoarea lui, după prețuirea reclamantului, atunci când acesta este evaluabil în bani, precum și

3. Obiectul cererii și valoarea lui

¹⁾ În doctrina anterioară noului Cod de procedură civilă s-a spus că „acțiunea intentată prin avocat se face sub numele reclamantului, nu sub al avocatului ca mandatar; avocatul numai o contrasemnează.” – *Procedura civilă ardeleană, Legea nr. I din 1911 cu toate modificările și întregirile ce i s-au adus prin legi, decrete și ordonanțe*, Texte traduse, aranjate și adnotate de T. Moisil, Editura și Proprietatea Institutului de Arte Grafice Alexandru Anca, Cluj, 1924, p. 75.

²⁾ De pildă, în cerere figurează lichidatorul judiciar.

³⁾ De pildă, reprezentantul legal al minorului introduce o cerere de partaj judiciar atât în nume propriu, cât și în numele minorului, ei fiind coproprietari sau, după caz, coindivizari.

modul de calcul prin care s-a ajuns la determinarea acestei valori, cu indicarea înscrisurilor corespunzătoare. Pentru imobile, se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 104. Pentru identificarea imobilelor se vor arăta localitatea și județul, strada și numărul, iar în lipsă, vecinătățile, etajul și apartamentul, precum și, când imobilul este înscris în cartea funciară, numărul de carte funciară și numărul cadastral sau topografic, după caz. La cererea de chemare în judecată se va anexa extrasul de carte funciară, cu arătarea titularului înscris în cartea funciară, eliberat de biroul de cadastru și publicitate imobiliară în raza căruia este situat imobilul, iar în cazul în care imobilul nu este înscris în cartea funciară, se va anexa un certificat emis de același birou, care atestă acest fapt [lit. c)].

Obiectul cererii de chemare în judecată¹⁾ îl constituie pretenția concretă a reclamantului²⁾, cum ar fi: revendicarea unui bun; executarea, rezilierea ori rezoluțiunea unui contract; plata unei sume de bani; restituirea bunului împrumutat; evacuarea dintr-un imobil etc.

Obiectul cererii trebuie să fie:

- licit, ceea ce înseamnă că pretenția reclamantului nu intră în conținutul unui raport juridic ilegal;
- posibil, în sensul că trebuie să se ceară obligarea pârâtului la un lucru realizabil;
- determinat sau, cel puțin, determinabil, pentru că instanța de judecată soluționează un diferend concret.

Atunci când obiectul cererii este evaluabil în bani, reclamantul trebuie să-i indice valoarea, după prețuirea sa³⁾. Însă pentru

¹⁾ În jurisprudența anterioară noului Cod de procedură civilă s-a decis că „obiectul pricinii asupra căruia instanța trebuie să se pronunțe este stabilit prin cererea de chemare în judecată, nu prin probele administrate în cauză.” – CSJ, s. com., dec. nr. 3058/1998, în *B.J./1998*, p. 262.

²⁾ Sub marginala „Soluționarea cauzei”, art. 397 alin. (2) prevede că dacă cererea are ca obiect pretenții privitoare la obligația de întreținere, alocația pentru copii, chirie, arendă, plata salariului, rate din prețul vânzării sau alte sume datorate periodic, instanța îl va obliga pe pârât, la cererea reclamantului, după achitarea taxelor de timbru, potrivit legii, și la plata sumelor devenite exigibile după introducerea cererii.

³⁾ În jurisprudența anterioară noului Cod de procedură civilă s-a decis că „prețuirea obiectului cererii de chemare în judecată se face, conform art. 112 pct. 3 C.proc.civ., de către reclamant. În cazul acțiunii în nulitatea unui contract de vânzare-cumpărare, prețul din contract poate fi un element de apreciere în determinarea instanței competente, dar numai atunci când reclamantul nu

eliminarea oricărui arbitrar, cu consecințe mai ales sub aspectul alegerii instanței competente, legiuitorul a impus reclamantului să precizeze modul de calcul prin care a ajuns la determinarea valorii, cu indicarea înscrisurilor corespunzătoare.

Dacă cererea are ca obiect dreptul de proprietate sau alte drepturi reale asupra unui imobil, în aplicarea corespunzătoare a art. 104 C.proc.civ., valoarea se determină în funcție de valoarea impozabilă a imobilului, stabilită potrivit legislației fiscale. Dacă valoarea impozabilă nu este stabilită, sunt aplicabile dispozițiile art. 98 C.proc.civ.¹⁾.

Evaluarea făcută de către reclamant poate să fie contestată atât de pârât, cât și de instanță, situație în care valoarea obiectului litigiului se va stabili pe baza înscrisurilor prezentate și a explicațiilor date de părți, potrivit art. 98 alin. (3) C.proc.civ.

Reclamantul poate să modifice obiectul inițial al cererii de chemare în judecată în condițiile art. 204 alin. (1) și (3) C.proc.civ.

Obiectul cererii de chemare în judecată prezintă importanță pentru că:

- fixează limitele cadrului procesual în care se va desfășura judecata sub acest aspect²⁾, în sensul că instanța nu poate să acorde mai mult, mai puțin sau altceva decât s-a cerut.

estimează diferit valoarea obiectului litigiului. Astfel, reclamantul poate indica drept valoare a bunului litigios prețul din contract, însă nimic nu îl poate împiedica să arate că valoarea bunului litigios este alta decât cea menționată în contract, deoarece prețuirea obiectului litigiului îi aparține, conform prevederilor legale sus citate. Cum estimarea făcută de reclamant poate fi contestată și verificată pe bază de probe, nu se poate susține că acest criteriu ar fi unul pur subiectiv și că, prin luarea lui în calcul la stabilirea competenței materiale după valoare, s-ar aduce atingere dispozițiilor de ordine publică referitoare la competența instanțelor de judecată, prin aceea că partea ar ajunge să își aleagă instanța care să îi soluționeze cererea.” – ICCJ, s. I civ., dec. nr. 2304/2015, pe www.scj.ro

¹⁾ Conform art. 31 alin. (2) și (3) din *O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru*, în cazul taxelor calculate în funcție de valoarea obiectului cererii, valoarea la care se calculează taxele judiciare de timbru este cea prevăzută în acțiune sau în cerere. Dacă valoarea este contestată sau apreciată de instanță ca vădit derizorie, evaluarea se face în condițiile art. 98 alin. (3) din Codul de procedură civilă [alin. (2)]. În cererile având ca obiect dreptul de proprietate sau un alt drept real asupra unui imobil, taxa de timbru se calculează în funcție de valoarea impozabilă a bunului imobil. Dacă valoarea impozabilă este contestată sau apreciată de instanță ca vădit derizorie, taxarea cererilor se va face prin raportare la grilele notariale cuprinzând valorile orientative ale proprietăților imobiliare [alin. (3)].

²⁾ În jurisprudența anterioară noului Cod de procedură civilă s-a decis că „prin cererea de chemare în judecată reclamantul este obligat să determine

Conform **art. 22 alin. (6)**, judecătorul trebuie să se pronunțe asupra a tot ceea ce s-a cerut, fără însă a depăși limitele investiției, în afară de cazurile în care legea ar dispune altfel¹⁾;

- determină competența, în considerarea prevederilor art. 94-96 C.proc.civ.;

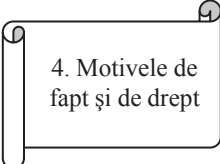
- este analizat atunci când se invocă litispendența, conexitatea ori autoritatea de lucru judecat.

Valoarea obiectului este importantă pentru că:

- determină un anumit quantum al taxei judiciare de timbru;

- determină admisibilitatea unor mijloace de probă²⁾;

- determină competența, atunci când repartizarea proceselor între două instanțe se face în funcție de criteriul valorii obiectului cererii de chemare în judecată;

4. Motivele de fapt și de drept

49-4. arătarea motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază cererea [**lit. d)**].

Acest element este necesar pentru explicarea și lămurirea obiectului cererii de chemare în judecată.

Motivele de fapt reprezintă împrejurările de fapt care l-au determinat pe reclamant să apeleze la concursul instanței.

Motivele de drept constituie temeiul juridic al cererii, cauza cererii de chemare în judecată, care este fundamentul raportului juridic dedus judecății.

obiectul acțiunii, în cadrul căruia urmează a se soluționa procesul, instanța neputând să depășească aceste limite. Obligația instanței de a se pronunța numai cu privire la obiectul acțiunii constituie, corelativ, garanția aplicării principiului disponibilității recunoscut părții reclamante.” – CSJ, s. civ., dec. nr. 1966/1993, în *Curtea Supremă de Justiție-set 3/1994*, p. 33.

¹⁾ Sub marginala „Cereri accesorii și incidentale”, **art. 919 alin. (2) și (3)** prevede că dacă soții au copii minori, născuți înaintea sau în timpul căsătoriei ori adoptați, instanța se va pronunța asupra exercitării autorității părintești, precum și asupra contribuției părinților la cheltuielile de creștere și educare a copiilor, chiar dacă acest lucru nu a fost solicitat prin cererea de divorț [alin. (2)]. De asemenea, instanța se va pronunța din oficiu și asupra numelui pe care îl vor purta soții după divorț, potrivit prevederilor Codului civil [alin. (3)].

²⁾ Sub marginala „Admisibilitatea probei”, **art. 309 alin. (2) teza I** arată că niciun act juridic nu poate fi dovedit cu martori, dacă valoarea obiectului său este mai mare de 250 lei; sub marginala „Prezumțiile judiciare”, **art. 329** prevede că în cazul prezumțiilor lăsate la luminile și înțelepciunea judecătorului, acesta se poate întemeia pe ele numai dacă au greutate și puterea de a naște probabilitatea faptului pretins; ele, însă, pot fi primite numai în cazurile în care legea admite dovada cu martori.

Prin „arătarea motivelor de drept pe care se întemeiază cererea” nu trebuie să se înțeleagă neapărat indicarea unui text de lege ori a unui principiu de drept în termenii consacrați de legiuitor, fiind suficient ca din expunerea făcută, din caracterizarea juridică a faptului reclamat să rezulte elementele textului de lege, respectiv ale principiului de drept. Încadrarea în text o va face judecătorul care, potrivit **art. 22 alin. (1)**, soluționează litigiul conform regulilor de drept care îi sunt aplicabile. Totuși, atunci când reclamantul este asistat de avocat și se insistă într-un anumit temei juridic al cererii, instanța nu-l va putea schimba pentru că, în caz contrar, nesocotește principiul fundamental al disponibilității.

În orice caz, judecătorul de primă instanță este suveran în aprecierea îndeplinirii cerinței analizate, iar estimarea lui scapă cenzurii instanței de recurs. În egală măsură, pârâțul nu s-ar putea plânge direct în apel de lipsa de motivare a cererii de chemare în judecată, dacă nu a invocat aceasta în primă instanță.

Spre deosebire de obiect, judecătorul nu este ținut de temeiul juridic al cererii¹⁾, ci îl poate schimba, după ce, în respectarea principiilor contradictorialității și al dreptului la apărare, a pus în discuția părților noua cauză.

Acest element al cererii de chemare în judecată este important pentru că:

- alături de obiect, contribuie la determinarea calității procesuale a părților;
- interesează în problema litispendenței, a conexității și autorității de lucru judecat;

5. Arătarea dovezilor

49-5. arătarea dovezilor pe care se sprijină fiecare capăt de cerere. Când dovada se face prin înscrisuri, se vor aplica, în mod corespunzător, dispozițiile art. 150. Când reclamantul dorește să își dovedească cererea sau vreunul dintre capetele acesteia prin interogatoriul pârâțului, va cere înfățișarea în persoană a acestuia, dacă pârâțul este o persoană fizică. În cazurile în care legea prevede că pârâțul va răspunde în scris la interogatoriu, acesta va fi atașat cererii de chemare în judecată. Când se va cere dovada cu martori, se vor arăta numele, prenumele și adresa martorilor,

¹⁾ În jurisprudența anterioară noului Cod de procedură civilă s-a decis că „invocarea unui temei de drept eronat nu poate influența justa soluționare a cauzei, deoarece instanța stabilește cadrul legal și procesual în raport cu pretențiile formulate.” – CSJ, s. com., dec. nr. 564/2004, în *B.J./1990-2003*, p. 873.

dispozițiile art. 148 alin. (1) teza a II-a fiind aplicabile în mod corespunzător [lit. e)].

Pentru că judecătorul nu poate pronunța soluția doar pe baza susținerilor reclamantului, acesta trebuie să-și dovedească pretențiile¹⁾, așa cum îl obligă art. 249, conform cu care cel care face o susținere în cursul procesului trebuie să o dovedească, în afară de cazurile anume prevăzute de lege.

Pe de altă parte, indicarea probelor în cererea de chemare în judecată este necesară pentru ca pârâtul să nu fie surprins și să-și poată organiza apărarea în deplină cunoștință a dovezilor de care înțelege să se servească reclamantul, desfășurarea procesului fiind astfel predictibilă.

În vederea realizării unui asemenea scop și pentru a nu afecta celeritatea soluționării cauzei, reclamantul trebuie să individualizeze probele a căror administrare o urmărește, art. 194 lit. e) C.proc.civ. nefiind respectat dacă reclamantul propune doar generic dovezile.

Astfel, când dovada se face prin înscrisuri, se vor aplica, în mod corespunzător, dispozițiile art. 150 C.proc.civ., ceea ce presupune o individualizare a înscrisurilor.

Atunci când reclamantul dorește să administreze proba cu interogatoriu, modul în care se face „individualizarea” probei este arătat în art. 194 lit. e) C.proc.civ. – reclamantul va cere înfățișarea în persoană a pârâtului, dacă pârâtul este o persoană fizică. În cazurile în care legea prevede că pârâtul va răspunde în scris la interogatoriu, acesta va fi atașat cererii de chemare în judecată.

De asemenea, dacă reclamantul dorește să administreze proba testimonială, trebuie să indice numele și adresa martorilor, pentru că în funcție de aceste elemente vor fi identificați martorii și se va putea determina dacă aceștia pot să fie audiați sau nu, în raport cu cele prescrise prin art. 315-317 C.proc.civ.

¹⁾ În jurisprudența anterioară noului Cod de procedură civilă s-a decis că „din examinarea lucrărilor dosarului s-a constatat că actele atacate nu se află la dosarul cauzei, instanța soluționând pricina doar pe baza susținerilor părților. Lipsa actelor a căror anulare se cere face imposibilă exercitarea controlului asupra legalității și temeiniciei acestora, neputându-se aprecia dacă și în ce măsură prin actele respective reclamanta a fost vătămată într-un drept recunoscut de lege în sensul art. 1 din Legea nr. 29/1990.” – CSJ, s. cont. adm., dec. nr. 1924/2000, în *B.J./1990-2003*, p. 909.

Art. 194 lit. e) C.proc.civ. impune reclamantului să indice probele pentru dovedirea fiecărui capăt de cerere¹⁾, dar, pe de altă parte, se limitează să arate cum trebuie să procedeze reclamantul numai dacă dorește administrarea probei cu înscrisuri, interogatoriu și a probei testimoniale. Aceasta nu înseamnă însă că reclamantul nu este obligat să indice în cererea de chemare în judecată și alte mijloace de probă de care ar înțelege să se folosească în dovedirea cererii, aspect care rezultă atât din prima teză a art. 194 lit. e) C.proc.civ., cât și din art. 204 alin. (1) C.proc.civ. care, referindu-se la modificarea cererii de chemare în judecată, vorbește despre „noi dovezi” care pot să fie propuse până la primul termen la care reclamantul este legal citat;

6. Semnătura

49-6. semnătura [lit. f)].

Prin semnarea cererii de chemare în judecată reclamantul își asumă atât intenția de declanșare a procesului, cât și conținutul cererii.

Semnătura trebuie să fie olografă, nefiind suficient ca numele părții să fie doar dactilografiat.

Întrucât legiuitorul nu impune modul în care trebuie să fie făcută semnătura, trebuie să se admită că aceasta este valabilă dacă reclamantul semnează așa cum o face de obicei, iar nu neapărat lizibil, caligrafic ori prin scrierea în întregime a numelui și prenumelui.

Atunci când cererea este formulată prin mandatar împuternicit cu exercițiul dreptului de chemare în judecată, dacă acesta își probează calitatea, este suficientă doar semnătura sa.

Cererea de chemare în judecată semnată de altă persoană în numele reclamantului, fără să fi fost împuternicită în acest sens, poate să fie ratificată de către reclamant.

Însă dacă reclamantul pretinde că nu a semnat cererea de chemare în judecată și nici nu a dat mandat unei alte persoane, se

¹⁾ Uneori, prin legi speciale sunt prevăzute în mod expres înscrisurile care trebuie să însoțească cererea de chemare în judecată. Astfel, în condițiile art. 65 alin. (2) din *Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil*, acțiunea în restituirea bunului cultural care a părăsit ilegal teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene trebuie să fie însoțită de următoarele documente: a) descrierea bunului care face obiectul acțiunii în restituire; b) declarație conform căreia bunul care face obiectul acțiunii în restituire este un bun cultural; c) declarație a autorităților competente ale statului membru al Uniunii Europene reclamant, conform căreia bunul cultural a părăsit ilegal teritoriul său.

poate face o verificare de scripte¹⁾, în condițiile art. 302 C.proc.civ., reclamantul fiind obligat să semneze în fața judecătorului.

¹⁾ E. Lipcanu, *nota (I)* la decizia civilă nr. 396/1981, Tribunalul județean Bistrița-Năsăud, în *Revista română de drept* nr. 1/1983, pp. 43-46; M. Georgescu, Al. Oproiu, *Citarea la instanța de fond a reclamantului care nu a semnat cererea de chemare în judecată*, în *Revista română de drept* nr. 7/1984, pp. 13-15.

În jurisprudența anterioară noului Cod de procedură civilă s-a decis că „intimatul reclamant a susținut că cererea de apel nu poartă semnătura primarului, astfel încât apelul nu a fost declarat de acesta, în nume propriu și ca reprezentant al primăriei T., așa cum figurează în această cerere. Prin adresa nr. 173 din 14 ianuarie 2005 Primăria comunei T. comunică instanței de apel că nu a declarat apel împotriva sentinței civile nr. 320 F/2004. Ulterior, cu adresa nr. 21867 din 17 mai 2005, primăria arată că din eroare a fost emisă adresa nr. 173 din 14 ianuarie 2005, pe care o revocă, deoarece „reprezentanții primăriei au fost în eroare cu privire la acest dosar, care nu se afla în momentul emiterii adresei la sediul Primăriei T.” Această ultimă adresă este semnată în locul primarului, pe când adresa nr. 173 din 14 ianuarie 2005 este semnată chiar de primar. La fila 59 din dosarul de apel se află contractul de asistență juridică încheiat între avocat B.I. și clienții comuna T., prin primar și Primarul comunei T., având ca obiect redactarea declarației de apel. Semnătura clientului nu corespunde cu niciuna dintre semnăturile de pe adresele emise de primărie – nr. 173 din 14 ianuarie 2005 și nr. 21867 din 17 mai 2005. Pe de altă parte, semnătura de pe cererea de apel înregistrată la 20 decembrie 2004 – singura înregistrată la prima instanță, conform art. 288 C.proc.civ., și singura în termen, față de data comunicării sentinței către Primarul comunei T. și comuna T., la 6 decembrie 2004 – nu aparține în mod evident avocatului B.I., care la 20 decembrie 2004 ar fi fost avocatul apelanților, conform contractului de asistență juridică depus la dosar. Avocatul a semnat doar motivele de apel depuse la termenul din 17 martie 2005. Neconcordanțele dintre semnături și faptul că intimatul reclamant s-a apărut invocând că apelul nu a fost declarat nici de Primarul comunei T., în nume propriu și în calitate de reprezentant al primăriei, și nici de un reprezentant convențional al părților, care ar fi avocatul B.I., trebuiau să determine instanța să procedeze la o verificare de scripte, fie în forma prevăzută de art. 178 alin. (2) și (3), fie în forma prevăzută de art. 179 C.proc.civ., dacă nu se socotea lămurită după verificarea înscrisului cu semnătura făcută în fața ei sau cu alte înscrisuri, și să stabilească cui aparține semnătura de pe cererea de apel. În funcție de rezultatul verificării, instanța ar fi urmat să se pronunțe asupra admisibilității apelului, doar semnătura unei persoane care ar putea să angajeze primăria sau pe primar atrăgând valabilitatea actului de procedură prin care a fost investită instanța de apel. De vreme ce în cererea înregistrată la 20 decembrie 2004 figurează în calitate de apelanți comuna T., prin primar, și Primarul comunei T., semnătura trebuia să aparțină sau primarului, sau avocatului B.I., cu care se pretinde că s-ar fi încheiat la 15 decembrie 2004 contract „de redactare declarație de apel”. Considerând că B.I. și-a dovedit calitatea de reprezentant al apelanților, fără să facă nicio referire la neconcordanța dintre semnături, instanța de apel a nesocotit apărările intimatului reclamant privitoare la calitatea procesuală a apelanților, astfel

În aceeași ipoteză, dacă, după ce a contestat semnătura, reclamantul nu se înfățișează în instanță și nici nu se depune dovada unui mandat pe care acesta l-ar fi dat, se poate considera că cererea a fost promovată de o persoană ce nu și-a justificat calitatea de reprezentant, ceea ce atrage sancțiunea nulității, în condițiile art. 82 alin. (1) C.proc.civ.

În caz de imposibilitate absolută de semnare pentru că, de pildă, reclamantul este orb, nu știe carte, este paralizat etc., se va proceda așa cum prevede art. 148 alin. (5) C.proc.civ., respectiv judecătorul va stabili identitatea părții prin unul dintre mijloacele prevăzute de lege, îi va citi conținutul cererii și îi va lua consimțământul cu privire la aceasta. Despre toate acestea se va face mențiune în încheiere.

Deși Codul de procedură civilă nu face nicio precizare sub aspectul locului unde trebuie aplicată semnătura, fiind enumerată ultima dintre elementele cererii de chemare în judecată, înseamnă că semnătura ar trebui aplicată la sfârșitul cererii. Faptul însă că cererea ar fi semnată în alt loc nu ar putea duce, automat, la nulitatea acesteia, ci, în măsura în care reclamantul nu-și însușește aspectele arătate în paginile nesemnate, la o limitare a cadrului procesual fixat în condițiile arătate.

3.2. Sancțiunea pentru lipsa elementelor cererii de chemare în judecată

Nulitatea cererii de chemare în judecată

50. Conform art. 196, cererea de chemare în judecată care nu cuprinde numele și prenumele sau, după caz, denumirea oricăreia dintre părți, obiectul cererii, motivele de fapt ale acesteia ori semnătura părții sau a reprezentantului acesteia este nulă. Dispozițiile art. 200 sunt aplicabile [alin. (1)]. Cu toate acestea, lipsa semnăturii se poate acoperi în tot cursul judecății în fața primei instanțe. Dacă se invocă lipsa de semnătură, reclamantul care lipsește la acel termen va trebui să semneze cererea cel mai

încât a pronunțat o hotărâre nelegală de natură să-i pricinuiască intimului o vătămare care nu poate fi înlăturată decât prin anularea acesteia, în condițiile art. 105 alin. (2) teza I C.proc.civ. Față de cele ce preced, Înalta Curte a considerat că aspectele invocate de recurent întrunesc cerințele prevăzute de art. 304 pct. 5 C.proc.civ., motiv pentru care, în temeiul art. 312 alin. (3) C.proc.civ., a admis recursul și a casat hotărârea instanței de apel.” – ICCJ, s. civ. propr. int., dec. nr. 3318/2007, pe www.scj.ro